

ET

ET

ET

EUROOPA KOMISJON

Brüssel 18.10.2010
KOM(2010) 571 lõplik

ROHELINE RAAMAT

e-riigihangete laiema kasutuselevõtu kohta ELis

SEK(2010) 1214

ROHELINE RAAMAT

e-riigihangete laiema kasutuselevõtu kohta ELis

1. MILLEKS ON VAJA ROHELIST RAAMATUT E-RIIGIHANGETE KOHTA?

E-riigihanked tähendavad elektrooniliste sidevahendite kasutamist ja tehingute elektroonilist töötlemist valitsus- ja muude avaliku sektori asutuste poolt, kui nad korraldavad asjade, teenuste või ehitustööde riigihankeid. Siiski on siin tegemist märksa enamaga kui lihtsalt üleminekuga riigihankemenetluste paberipõhistelt süsteemidelt elektroonilistele. E-riigihanked võivad oluliselt parandada üksikhangete tõhusust, riigihangete üldist haldamist ning riigihankelepingute turu toimimist.

E-riigihangete järkjärguline kasutuselevõtt moodustab osa kaugeleulatuvast e-valitsuse tegevuskavast, mis võib põhjapanevalt muuta riiklike haldusasutuste tööd ja selle tulemusi. Komisjoni Euroopa digitaalses tegevuskavas nähakse ette, et tuleb vastu võtta komisjoni valge raamat, milles visandatakse meetmed, mida komisjon võtab e-riigihangete ühendatud infrastruktuuri loomiseks¹.

Käesolev roheline raamat on esimene samm selle meetme lõpuleviimiseks ja selleks, et määratleda/rakendada edasipüüdlik, kuid realistlik programm IKT võimaluste (ära)kasutamiseks paremate riigihankemenetluste nimel ühtsel turul.

Käesolev roheline raamat kujutab endast ka esimest sammu ELi kehtiva riigihankeraamistiku kooskõlastatud, kaugeleulatuva ja põhjaliku läbivaatamise suunas, mille abil kavandatakse teha ettepanekuid ELi õigusaktide reformimiseks. Sellele järgneb teine roheline raamat, milles käsitletakse muid ELi praeguse riigihangete raamistiku ajakohastamisega seotud küsimusi.

2005. aastal väljendasid ELi ministrid lootust, et „*hiljemalt 2010. aastaks toimub üle 50 % ELi riigihangete piirmäära ületavatest riigihankemenetlustest elektrooniliselt*”². Selle eesmärgi saavutamiseks muutis komisjon õigusakte ja rakendas (2004. aasta) e-riigihangete tegevuskava³. Sellest hoolimata jääb süsteemi tegelik kasutuselevõtt kaugele maha algsetest püüdlustest, peegeldades ülemineku tehnilist, logistilist ja halduslikku keerukust. Komisjoni hinnangus⁴ pakutakse, et süsteemi esimesena kasutuselevõtnud liikmesriikides⁵ eraldatakse elektrooniliste süsteemide kaudu vähem kui 5 % kogu hangeteks ettenähtud eelarvest.

Komisjon leiab, et on aeg ühenduse meetmed ümber suunata, selleks et toetada riiklike, piirkondlike ja kohalike haldusasutusi e-riigihangete kasutuselevõtmisel. Vastav tehnoloogia on nüüd välja kujundatud. Paljudes piirkondades ja liikmesriikides on edukalt toimivad e-riigihangete platvormid. Andmete liikumine nende süsteemide kaudu on jõudnud

---

¹ Euroopa digitaalne tegevuskava – KOM(2010) 245 (lk 32).

² 2005. aastal Manchesteris ministrite poolt vastu võetud deklaratsioon.

³ 2004. aasta detsembris avaldatud teatis elektroonilise riigihangete süsteemi õigusliku raamistiku täitmise tegevuskava kohta.

⁴ Vt DG MARKTi ja sisetalituste veebisaidil avaldatud komisjoni hinnangut e-riigihangete 2004. aasta tegevuskava kohta ja seda toetavat uuringut.

⁵ Välja arvatud Portugal, kus alates 1. novembrist 2009 on e-riigihangete kasutamine tehtud kohustuslikuks hanketeadeade avaldamise etapist lepingu sõlmimise etapini.

kriitilise massini ja kasvab jõudsalt. Praegu on võimalus levitada parimaid tavasid ja parandada neid ELi õigus- ja poliitikakeskkonna puudujääke, mis võiksid vastasel korral seda arengut takistada.

Lisaks on soodus võimalus viia vastavusse arengusuunad ja menetlused, et kujunemisjärgus e-riigihangete infrastruktuuri põhielemendid toetaksid piiriülest osalemist riigihankemenetlustes. Tehniliste lahenduste ja rakenduste kontrollimatu levik võib viia selleni, et ettevõtjatel tekkivad partnerriigi süsteemides korraldatud menetlustes osalemisel tarbetud takistused. Kuna piiriülene osavõtt e-riigihangetest on endiselt väga väike, leiab komisjon, et praegu on arukas tegutseda nende tehniliste ja tegevuslike tõkete kõrvaldamiseks, mis võivad kujuneval e-riigihangete maastikul massiliseks muutuda.

Mis on e-riigihanked?

E-riigihanked on üldtermin paberipõhiste menetluste asendamise kohta IKT-põhiste sidevahenditega ning tehingute elektroonilise töötlemise kohta kogu hankeahelas. E-riigihanked hõlmavad elektrooniliste menetlustele kasutuselevõttu hankemenetluse eri etappide – hanketeadete avaldamine, hankedokumentide esitamine, pakkumuste esitamine, hindamine, lepingu sõlmimine, tellimine, arvete esitamine ja maksmine – toetamiseks.

Arvete esitamise ja maksimisega seotud menetlused (lepingu sõlmimise järgselt) ei ole ainult riigihangetele omased ja laiema (B2B) turu jaoks väljatöötatud lahendusi võib rakendada e-riigihangetes⁶. Mõned etapid (teatamine, esitamine, hindamine ja tellimine) nõuavad siiski kohandatud lahendusi. Esitamise, hindamise ja tellimise etapid on kõige raskemad, kuna nende puhul on keerukate dokumentide vahetamise ning avaliku hankija ja tarnija vastastikuse suhtluse organiseerimiseks vaja protokollide ja standardite kokkulepitud kogumit.

Hangete mõningaid aspekte on ikka veel vaja käsitleda mitteautomatiseeritult. Näiteks keeruliste riigihangete (disainilahendused, ehitustööd) teatavaid etappe võib olla raske paigutada standardformaati ja vaja võib olla inimesepoolset vahelesekkumist. Sellest hoolimata on võimalik suur osa riigihangetega seotud toimingutest üle viia elektroonilisele süsteemile. Korea kogemus on õpetlik: üle 90 % kõigist sealsetest riigihangetest toimub keskselt hallatava KONEPS-platvormi kaudu.

Tihti võib osa hankemenetlusest korraldada elektrooniliselt ja osa käsitleda mitteautomatiseeritult. Paljud riiklikud haldusasutused on loonud portaaliid hanketeadete avaldamiseks ja hankedokumentidele juurdepääsuks. Automatiseeritud süsteemide kasutamine pakkumuste esitamisel, läbivaatamisel ja hindamisel ning tellimisel on vähem levinud. Parim saavutus oleks täisautomaatsed riigihanked, mille korral kõik menetluse etapid hanketeate avaldamisest maksamiseni toimuksid automatiseeritult elektrooniliste menetluste abil. Sellised võimalused on olemas – tavaliselt pakuvad neid spetsiaalsed e-riigihangete platvormid, mis toetavad igakülgset üksikhankijaid elektrooniliste hankemenetluste teostamisel.

⁶ Deutsche Bank Research avaldas 2010. aasta mais dokumendi „e-Invoicing Final steps of an efficient invoicing process”, milles olid arvud, mis näitasid, et „teatavatel eeldustel võib elektroonilise arve automaatne töötlemine kokku üle 18 euro vähem kui tavapärase paberarve struktureerimata töötlemine.”

2. MIKS ON E-RIIGIHANKED TÄHTSAD?

Komisjoni arvates on e-riigihangete laialdasem kasutamine kasulik järgmistel põhjustel:

- a) **parem juurdepääs ja läbipaistvus:** üksikute pakkumisvõimalustega seotud teabevoe automatiseerimise ja tsentraliseerimise kaudu võivad e-riigihanked parandada ettevõtjate juurdepääsu riigihangetele. Võimaluste otsimine Internetist on palju kiirem ja odavam kui üksikute väljaannete läbivaatamine. E-riigihangete süsteeme saab konfigureerida ka nii, et tarnijaid teavitatakse eri võimalustest ja neile võimaldatakse vahetut juurdepääsu hankedokumentidele. Läbipaistvus on paranenud ka seepärast, et riigihankemenetlus on avatum, nõuetekohaselt dokumenteeritud ja teatavaks tehtud. Selle tulemusel paraneb riigihankemenetluse järelevalve ja üldine tõhusus, avades turud konkurentsile ja laiendades konkureerivate tarnijate ringi;
- b) **kasu üksikmenetluste puhul:** võrreldes paberipõhise süsteemiga võivad e-riigihanked aidata hankijatel ja ettevõtjatel vähendada halduskulusid ja kiirendada üksikmenetlusi. Praeguses finantsolukorras oleks selline tõhususe kasv väga teretulnud, sest selle abil saaks maksimaalselt ära kasutada piiratud ressursside potentsiaali. E-riigihangete süsteemid on osutunud väga kasulikeks ka riigihanke eelarve kasutamise kiirendamisel;
- c) **kasu hankemenetluste tõhusama haldamise osas:** kui kesksed hankijad on olemas, võib elektrooniliste menetluste kasutamine kaasa aidata riigihangetega seotud kulukate toetusfunktsioonide tsentraliseerimisele ning mastaabisäästu saavutamisele hankemenetluste haldamisel. Üleminek e-riigihangetele pakub ka laiemat võimalust hankemenetluse ratsionaliseerimiseks ja läbivaatamiseks – e-riigihangetele üleminek ei pea tähendama juba palju aastaid käibinud paberipõhiste menetluste kopeerimist elektroonilisel kujul. E-riigihanked saab ühendada asutuse muude (elektrooniliste) toimingutega (nt varude kontroll, lepingute haldamine, auditeerimine), tagades kooskõla ja suurema tõhususe;
- d) **võimalus ELi riigihanketurgede integreerimiseks:** paberipõhises keskkonnas võisid pakkumuste esitamisega seotud teadmiste puudumine ja kõhklused tarnijaid teatavatel kaugemal toimuvatel pakkumismenetlustel konkureerimast takistada või tagasi hoida. E-riigihangete abil on võimalik selliseid vahemaadega seotud takistusi ja infotühikuid vähendada ning ärgitada suuremat osavõttu, laiendades võimalike tarnijate ja turgude ringi. Kuigi elektrooniline menetlus ei saa muuta vahemaa või geograafilise läheduse olulisust (aluseks oleva) äritehingu tegeliku teostamise puhul, pakub see siiski võimalust kaotada vahemaadega seotud kulud hankemenetluses osalemisel. Sellest tulenev läbipaistvus ei ole lihtsalt piiriülene kasu; suurema läbipaistvuse eeliseid on tunda isegi ühe riigi piires, kuna ühe piirkonna tarnijad kasutavad teise piirkonna võimalusi. Lihtsam juurdepääs hankemenetlustega seotud teabele ja pakkumuste sujuvam läbivaatamine muudab välismaistele tarnijatele internetipõhistes hangetes osalemise lihtsamaks⁷.

---

⁷ Neid võivad osalemisest ikkagi tagasi hoida struktuurikulud või muud aluseks oleva turuga seotud asjaolud, mis muudavad osavõtu nende jaoks väheatraktiivseks. Sellest hoolimata hangitakse järjest rohkem asju ja teenuseid kaugelt, sh sellised teenused nagu tarkvara, ideekonkursid ja kasutajatugi. E-riigihanked peaksid hästi sobima sellistest võimalustest teavitamiseks ja selle eest hoolitsemiseks, et neid võimalusi ka kasutatakse..

Kõik eespool nimetatud eelised aitavad kaasa riigihangete soovitud tulemuste tõhusamale saavutamisele. Eelkõige võivad e-riigihanked aidata riigiasutustel hankida avalikke teenuseid maksumaksjate jaoks soodsamatel tingimustel. Arvestades riiklike kulude piiramiseks avaldatavat survet, on selline kokkuhoid praegu eriti oluline.

Neid eeliseid ei saa aga tasuta. Riigihangete elektrooniline korraldamine nõuab investeeringute tegemist kogu hankeahelas, et luua vajalik potentsiaal ja korraldada üleminek. Riiklike või piirkondlike e-riigihangete vahendite (alates e-portaalidest kuni terviklikumate lahendusteni) investeerimiskulud ulatuvad 0,5 miljonist 5 miljoni euroni⁸. Kogemus näitab, et sellised investeeringud on võimalik lühikese aja jooksul halduskulude kokkuhoiu teel tagasi teenida. Suurem takistus kõnealuste süsteemide kasutamisel seisneb hoopis selles, et hankijaid ja tarnijate ringkondi tuleb julgustada nende uute süsteemidega töötama. Edukad e-riigihangete algatused hõlmavad tihti laialdast tuge kasutajate koolitamiseks ja e-riigihangete sponsorite pidevaid jõupingutusi oma süsteemide tutvustamiseks ja arendamiseks.

Näited kokkuhoiu ja olukorra paranemise kohta

- Itaalia Emilia Romagna maakonna agentuur Intercent ER pakub e-riigihangete teenuseid, sh selliseid nagu e-turg, e-kataloogid ja e-oksjonid ning on praegu võrdlusaluseks 539-le ametiasutusele (90 % kohalikest asutustest). 2008. aastal vaatasid nad läbi umbes 419 miljoni väärtuses tehinguid, tõhususest saadud kasu oli 67,5 miljonit eurot ja aja kokkuhoid 45 inimaastat.
- Austria Föderatiivne Riigihangete Amet tsentraliseerib föderaalasutuste ostud e-riigihangete kaudu. 2008. aastal kandis amet ette 178 miljoni euro suurusest kokkuhoiust 830 miljoni euro suuruse riigihangete mahu juures. Tundub, et kasud kaaluvad oluliselt üles 5 miljoni euro suuruse aastase hoolduskulu, mis moodustab vähem kui 3 % kokkuhoitud summast.
- Alates 1. veebruarist 2005 võivad kõik Taani hankijad aktsepteerida ainult elektroonilisi arveid. See ümberkorraldus hõlmab umbes 15 miljonit arvet aastas ja seda kohaldatakse kogu avaliku sektori suhtes ministeeriumidest lasteaedadeni. E-arvete kasutamisega hoiab avalik sektor eeldatavasti kokku 100 miljonit eurot aastas, seda lisaks sisehaldusmenetluste puhul saavutatud kokkuhoiule.
- Norras aitab Ehandel'i platvorm ametiasutustel saavutada tellimuste töötlemisele, kaupade vastuvõtmisele ja arvete esitamisele kuluva aja vähendamist 20–40 % võrra ning sellest saadud kokkuhoid piirkonnas on 2–10 %.
- Ühendkuningriigis teatas veebisait *Buying Solutions* oma 2008/2009. aasta aastaaruandes, et ta hõlbustas 5 miljardi naela väärtuses tehtud tehinguid ja saavutas 732 miljonit naela kokkuhoidu. Ühendkuningriik teatas ka e-oksjonite abil saavutatud kokkuhoiust, mis tihti ületab 10 % (ja ulatub mõnikord isegi 45 %-ni) ning andis hiljuti teada plaanist kasutada e-oksjonite süsteemi, et hoida 2011. aasta lõpuks kokku kuni 270 miljonit naela maksumaksja raha.
- Ühes Portugali uurimuses võrreldi 50 Portugali riigihagla ehituslepingute sõlmimiseks esitatud parimaid pakkumusi 2009. aastal (kasutati paberipõhist süsteemi) ja 2010. aastal

⁸ Aluseks on veebisaidilt www.epractice.eu saadud teave.

(kasutati e-riigihankeid). Jõuti järeldusele, et 2010. aastal saavutati tänu e-riigihangete loodud suuremale konkurentsile kulude kokkuhoid 18 %.

3. MISSUGUST OSA SAAB EL ETENDADA E-RIIGIHANGETE EDENDAMISEL?

Enamik vajalikke investeeringuid e-riigihangetesse tuleb teha riiklikul või piirkondlikul tasandil, kuna seal on selle järele vajadus ja seal on ka ressursid. Enamgi veel, riigihankeid käsitlevad ELi õigusaktid jätavad hankijatele valiku, kas nad kasutavad riigihangete piirmäära ületavateks riigihankemenetlusteks elektroonilisi või muid sidevahendeid. Seepärast tuleb ELi riigihankepoliitikas arvesse võtta ülemineku alt üles suunatud ja detsentraliseeritud iseloomu.

ELi algatustel on siiski tähtis osa e-riigihangete potentsiaali avamises ja selles, et vältida e-riigihangetele kooskõlastamata ja detsentraliseerimata üleminekuga seotud ohte. ELi õigus- ja poliitikaalased jõupingutused tuleb sarnaselt varasemaga suunata järgmisele.

- (1) Hankijatele tuleb anda võimalus korraldada hankemenetlusi elektrooniliselt. ELi õigusakte tuleb kujundada nii, et oleks võimalik kasutada e-riigihangete süsteeme ja menetlusi (riigihangete piirmäära ületavateks riigihankemenetlusteks).
- (2) Tuleb tagada, et e-riigihankeid korraldatakse nii, et need vastavad ELi riigihankeõiguse põhimõtetele ja sätetele (riigihangete piirmäära ületavate riigihankemenetluste korral) ning asjakohastele aluslepingute põhimõtetele (riigihangete piirmäärast allapoole jäävate riigihankemenetluste korral).
- (3) Tuleb julgustada ühesuguste ja turvaliste, kuid majanduslikult tasuvate lahenduste väljatöötamist ja kasutamist ning levitada näiteid parimate tavade kohta. See peaks kiirendama üleminekut e-riigihangetele, vältima tarbetut topelttööd ja vigade kordamist.
- (4) Ettevõtjatele tuleb anda võimalus osaleda elektroonilistel riigihankemenetlustel kogu ühtsel turul. E-riigihanked annavad võimaluse vähendada vahemaadega seotud takistusi ja infotühikuid. E-riigihangete ressursid eri liikmesriikides peaksid võimalikult suures ulatuses rajanema ühistel mudelitel ja lähenemisviisidel. Toetada tuleks lahendusi, mis parandavad ja tõhustavad kohalike, piirkondlike ja riiklike e-riigihankesüsteemide koostalitlusvõimet. Sellega välditakse tarbetuid tehnilisi takistusi piiriülel e-riigihangetes osalemisel.

ELi poliitikal võib seega olla oluline ja täiendav osa riigihangete elektroonilistele alustele viimisega seotud riiklike või piirkondlike jõupingutuste toetamisel. ELi poliitikal on ka laiem kooskõlastav roll, mis aitab tagada kooskõla muude seotud valdkondade arenguga – näiteks elektrooniliste allkirjadega või elektrooniliste arvetega seotud õigusaktid – ning mis võib viia ka teatava lähenemisviiside ühtlustamiseni ELis. Kui ELi mõõdet arvesse ei võeta, võib üleminek takerduda ja tekkida ressursside raiskamise oht, sest iga kord püütakse uuesti jalgratast leiutada, ning võimalus laiendada e-riigihangete abil tarnijate hulka võib jääda kasutamata. Käesoleva rohelise raamatu ja järgneva töö eesmärk on luua ELi jaoks realistlik ja tõhus alus selle tähtsa protsessi toetamiseks ja hõlbustamiseks.

4. MIDA ON EL TÄNASEKS TEINUD?

Komisjon ei ole selles poliitikavaldkonnas uustulnuk. Ta on viimastel aastatel astunud juba mitmeid samme eespool nimetatud eesmärkide saavutamiseks. Eelkõige on ta teinud järgmist:

- (1) Teinud ELi riigihankedirektiivide muudatuseettepanekuid, mis võimaldaksid riigihangete puhul kasutada elektroonilisi menetlusi ja võtta kasutusele e-riigihangete puhul asjakohase tehnika ja vahendid, . Varem ei olnud kõnealuste meetodite kasutamise võimalust ELi õigusaktidega ette nähtud. Komisjon võttis kasutusele ka uue tehnika ja vahendid (e-oksjonid, DPS), mis võimaldavad hankijatel riigihankemenetluste tulemuste parandamiseks täielikumalt kasutada elektroonilisi sidevahendeid. Need ettepanekud võeti vastu ja rakendati muudetud riigihankedirektiivides 2004. aastal.
- (2) Töötanud välja ja rakendanud rohkem kui 30 mitteseadusandlikku algatust sisaldava programmi (tegevuskava), et selgitada ja julgustada e-riigihangete kasutamist. Tegevuskava kaugem poliitiline eesmärk oli julge: „...iga Euroopa ettevõtja, kellel on arvuti ja Internetiühendus, saab osaleda elektrooniliselt toimuvates riigihangetes”⁹.
- (3) Kaasrahanestanud uurimisprojekte ja töötanud välja muid praktilisi vahendeid piiriüleste e-riigihangetega seotud halduslike ja tehniliste takistuste ületamiseks. See töö hõlmab selliseid algatusi nagu PEPPOL,¹⁰ hiljuti käivitatud programm e-CERTIS ning avatud platvorm e-PRIOR. Need projektid on veel arendamisjärgus ja alles hiljuti käiku lastud.

Rööbiti käesoleva rohelise raamatuga on komisjoni talitused teinud e-riigihangete toetamiseks võetud ELi meetmete hindamise. Selle hindamise põhijäreldus on, et asjakohased probleemid ja prioriteedid, millega tuleb tegeleda, on tegevuskavas üldiselt õigesti määratletud. Selles tunnustatakse ka, et algtõuge edusammudeks pidi tulema liikmesriikidelt ja piirkondadelt. Hinnangus määratleti mitmeid meetmeid riiklike ja piirkondlike investeeringute suunamiseks viisil, mis oleks kooskõlas ELi õigusaktide ja ühtse turuga.

Tegevuskava saavutas arvestatavat edu hanketeadete elektroonilise avaldamise ühise infrastruktuuri loomisel ja kasutamisel. Nüüd on riigihangete piirmäärade ületavate menetluste hanketeadete avaldamiseks kogu ELis olemas ühtne, tunnustatud ja ohtralt kasutatav süsteem, mida toetavad riikide ühilduvad infrastruktuurid. 2009. aastal saadi üle 90 % TEDi saadetud vormidest kätte elektrooniliselt ja struktureeritult. Ka riigihangete piirmäärast allapoole jäävate menetluste hanketeadete elektroonilises avaldamises on riikide ja piirkondade tasandil edusamme tehtud.

Mitmed tegevuskava meetmed hõlmasid suuniseid või katseprojekte, mille abil püüti katsetada või tutvustada teatavaid lahendusi. Nende abil suurendati teadlikkust probleemidest, osutati lahendustele ja loodi ühised võrdlusalused laiema turu jaoks. Siiski ei keskendunud meetmetes sellele, et pakkuda (eraldi) lahendusi või tulemusi ajal, mil tehnoloogia ja ärimudelid olid alles välja kujunemas. Konkreetsemad standardimisvaldkonna projektid ei ole veel üksikasjalikult välja töötatud. Kokkuvõtteks: kuigi prioriteedid määrati üldiselt õigesti

---

⁹ Tegevuskava käsitlevale teatisele lisatud laiendatud mõjuhinnangu KOM 2004(841) lk 10.

¹⁰ ÜleEuroopalised veebipõhised riigihanked (*Pan-European Public Procurement Online* - PEPPOL), rohkem teavet saab veebisaidilt www.peppol.eu.

kindlaks ja suurt osa tegevuskavast rakendati nagu ette nähtud, ei ole siiski veel tekkinud olukorda, kus iga ELi ettevõtja saab osaleda igal riigihankemenetlusel oma arvuti kaudu.

Paljud tegevuskava eelisvaldkonnad, mis 2004. aastal õigesti kindlaks määrati, on ka praegu prioriteetideks. „Pehme õiguse” kontseptsioon oli asjakohane väljakujunevas e-riigihangete keskkonnas ja ärgitas otsima loominguilisi lahendusi. Tagasiulatuvalt võib nentida, et mõne valdkonna puhul oleks olnud kasu ennetavast ja/või suunavast lähenemisviisist. Tegevuskava hindamisel tuvastati palju probleeme ja nõrku kohti, mis võivad lahendamata jäädes takistada e-riigihangete laiemat kasutuselevõttu ja piiriülest osalemist internetipõhistes riigihangetes.

Komisjon rahastas ja suunas e-riigihangete toetusmeetmeid

PEPPOL: ELi eri riikide avaliku sektori organisatsioonide hallatav ning Euroopa Komisjoni kaasrahastatav projekt PEPPOL on tähtsaim piiriülene e-riigihankeprojekt, mille eesmärk on pakkuda ulatuslikku standarditel põhinevat IT infrastruktuuri ja teenuseid, et alustada ja ellu viia üleeuroopalisi riigihankeid Internetis. PEPPOLi keskmeks on transpordivõrk, mis võimaldab e-riigihangete äripartneritel ühendada oma IT-vahendid äridokumentide turvaliseks ja usaldusväärseks vahetamiseks. Projektis pakutakse ka lahendusi e-tellimuste ja e-arvete jaoks ning e-kataloogide, allkirja valideerimise ning ettevõtte virtuaaltoimiku süsteemide loomise aluseid.

Avalik e-PRIOR: Euroopa Komisjon on välja töötanud ja kasutusele võtnud e-PRIOR süsteemi, mis võimaldab struktureeritud e-kataloogide, e-tellimuste ja e-arvete dokumentide vahetust komisjoni ja tema tarnijate vahel. Avaliku e-PRIORi kaudu tehakse see taaskasutatav avatud lähtekoodiga lahendus avalikult kättesaadavaks. Lisaks on avalikku e-PRIORisse integreeritud PEPPOLi pöörduspunkt, mis võimaldab dokumendivahetust PEPPOLi võrgustiku kaudu.

E-CERTIS: Käesoleva rohelise raamatuga samal ajal võeti kasutusele internetipõhine teabevahend e-CERTIS, mille abil saab teavet erinevate sertifikaatide ja tunnistuste kohta, mida sageli nõutakse 27 liikmesriigis, 2 kandidaatriigis (Türgi ja Horvaatia) ning 3 EMP riigis (Island, Liechtenstein ja Norra) toimuvatel riigihankemenetlustel. E-CERTIS loodi selleks, et aidata nii ettevõtjatel kui ka hankijatel kõigepealt mõista, millist teavet on nõutud või esitatud ja seejärel teha kindlaks vastastikku aktsepteeritavad samaväärsed dokumendid.

5. E-RIIGIHANGETE OLUKORD

a) Tehniliste lahenduste olemasolu

E-riigihanked on nüüd võimalikud ka tegelikkuses, mitte ainult teoorias. Kõikide hankemenetluse etappide Internetis läbimiseks vajalik tehnoloogia on olemas ja seda kasutatakse paljudes riikides.

Tehnoloogia ei ole siiski võimaldanud loodetud (kõrgtehnoloogilisi) lahendusi kõigis menetlusetappides. Mõnel juhul on edusamme saavutatud hoopis pragmaatilisemate lähenemisviiside abil – kasutades praktilisi ajutisi lahendusi, millesse on kaasatud vähem tehniliselt nõudlikke lahendusi või milles kombineeritakse internetipõhist ja traditsioonilist sidet, nt menetlusest kõrvalejätmise või valikukriteeriumide tõendusdokumentide esitamisel kasutatavad meetodid; kasutajanime- ja paroolilahenduste kasutamine pakkuja autentimiseks. Need lahendused on seega toimivad – nad lihtsalt pakuvad alternatiivseid võimalusi lõpptulemuse saavutamiseks. E-riigihangete täielikul automatiseerimisel on ilmnunud teatavaid piiranguid, nt raskused automatiseeritud hindamise meetodite kasutamisel keerukate riigihangete puhul; üleeuroopaliselt tunnustatud ajatempli süsteemi puudumine.

b) E-riigihangete arendamisse investeerimine ja nende kättesaadavus

E-riigihanked on hakanud oma olemasolust märku andma kogu Euroopas. Paljude platvormide edu tõestab nende majanduslikku põhjendatust. Mõned hankijad, ettevõtjad, kesksed hankijad ja liikmesriigid on teinud olulisi jõupingutusi ja edusamme. Suurt edu on saavutatud selliste elektrooniliste rakenduste väljatöötamisel, mis on võimelised toetama

enamikku/kõiki hankemenetluste etappe. Mõned liikmesriigid või piirkonnad on võtnud kasutusele e-riigihangete süsteemid, mis on võimelised toetama täielikult elektroonilisi hankemenetlusi vähemalt standardtarnete ja -teenuste puhul. Teistes süsteemides keskendutakse riigihankemenetluse esimestele etappidele – 25 liikmesriigis on võimalik Internetis hanketeateid avaldada ja hankedokumente kättesaadavaks teha.

Mitmetes edukates süsteemides on kasutusele võetud kolmandate isikute poolt võrgu kaudu esitatud e-riigihangete mudel. Sellised platvormid pakuvad tihti oma e-riigihangete teenuseid mitmetele organisatsioonidele. Üksikhankijatele antakse oma veebileht, kus nad saavad kaugühenduse teel määratleda oma kasutajad, menetlused ja oodatavad tulemused. Mõnesid süsteeme käitavad riigiasutused, teisi jällegi erasektori ettevõtjad; hankijad tasuvad kas kindla summa või maksavad iga kasutuskorra eest.

c) E-riigihangete kasutamine praegu

Üldine kasutuselevõtt nii enamikus liikmesriikides kui ka ELis tervikuna on väike – hinnanguliselt vähem kui 5 % kõigi riigihangete väärtusest.

Erandiks on siin Portugal, kus elektrooniliste vahendite kasutamine hankemenetluse etappides kuni hankelepingu sõlmimiseni on enamiku hangete korral kohustuslik alates 1. novembrist 2009 (mõnede väikese mahuga lepingute korral ei korraldata riigihanget elektrooniliselt ja teatavate tarnete hindamisel võib elektroonilisi ja tavapäraseid vahendeid kombineerida). Selle tulemusel toimuvad hankemenetlused nüüd kiiremini ning oodata on 28 miljoni euro suurust halduskokkuhoidu aastas. Teised liikmesriigid on ka kasutusele võtnud teatavad e-riigihangete etapid või riiklikul tasandil kohustuslikud vahendid, nt Küpros, Belgia ja Madalmaad on teinud või kavatsevad teha hankelepingute sõlmimisest teavitamise teatavate platvormide kaudu kohustuslikuks. Teised riigid on kehtestanud kohustuslikud nõuded teatavate valitsustasandite jaoks, nt Austria on muutnud raamlepingute kasutamise konkreetsete kaupade või teenuste puhul föderaalasutuste jaoks kohustuslikuks.

Praegu tundub, et paljud hankijad ja ettevõtjad on e-riigihangetele üle läinud ja nad ei kaaluks paberipõhiste menetluste uuesti kasutuselevõtmist.

d) Piiriülene juurdepääs e-riigihangete süsteemidele

Praegu võib näha, et olemasolevatel süsteemidel on vähe ühist – välja on arendatud eraldiseisvad lahendused ja kui ei võeta kiiresti meetmeid nende süsteemide ühildamiseks, on turu killustumise oht suur. Praegused äriitoimingud, dokumendistandardid ja -formaadid ning suhtlusviisid ei ole piisavalt standarditud. Mida rohkem e-riigihangete eelnevalt kindlaks määratud ja taaskasutatavaid komponente tehakse kättesaadavaks, seda lihtsam on tagada koostalitlusvõimeline e-riigihangete keskkond, mis soodustab laiemat kasutuselevõttu ja piiriülest kasutust. Kuigi eesmärk ei ole e-riigihangete üheks monoliitseks süsteemiks muutmine ja seda ei kavatseta teha, hõlbustaks süsteemidevaheliste ühtsete esmatähtsate funktsioonide olemasolu osavõttu.

Kõnealuste probleemide tõttu põrkavad mõne teise liikmesriigi internetipõhises hankemenetluses osaleda soovivad ettevõtjad praegusel turul praktilistele, tehnilistele ja halduslikele takistustele. Riiklikud/piirkondlikud e-riigihankemenetlused on loodud, toetudes kohalikele haldus- ja tehnilistele tavadele, mis võivad olla väga erinevad. Kuigi infrastruktuuri kättesaadavus on alates 2004. aastast oluliselt paranenud, on tehtud vähe konkreetseid edusamme takistusteta piiriüleste elektrooniliste riigihangete suunas. Kuni praeguseni ei ole need probleemid elavalt esile kerkinud, sest partnerriikide tarnijad ei ole

üles näidanud erilist huvi internetipõhistes riigihankemenetlustes osalemise vastu. Kui me ei taha seista silmitsi uutmoodi tehniliste töketega piiriüleste (internetipõhiste) riigihangete valdkonnas, tuleks neile küsimustele siiski tähelepanu pöörata.

6. PROBLEEMID

Käesolevas punktis määratletakse põhilised probleemid, mis takistavad edukat üleminekut e-riigihangetele ja mis võivad tuua tarbetuid takistusi internetipõhistes riigihankemenetlustes piiriülese osalemise teele. Mitmed küsimused on omavahel seotud ja neid ei saa eraldi käsitleda, kui neid soovitakse edukalt lahendada ja saavutada poliitikaeesmärgid.

- (1) **Hankijate- ja tarnijatepoolsest inertsusest ning hirmudest ülesaamine:** järjest rohkem on tehnikat ja võimalusi elektrooniliste riigihangete korraldamiseks. Kõnealuste võimaluste pakkumine ei tähenda aga sugugi seda, et neid ka kasutatakse. Hankijad ei ole varmad selliseid võimalusi kasutusele võtma. Selle põhjuseks võib pidada sisemiste süsteemide ümberkorraldamisest tulenevaid kulusid ja vähest teadlikkust süsteemi eelistest. Samamoodi ei mõista ka tarnijad alati, millist kasu nad sellele süsteemile üleminekust võiksid saada. E-riigihangetesse investeerimise võimalike riskide tõttu võtavad paljud hankijad ja tarnijad meelsasti äraootava seisukoha. Lisaks tehnoloogiaalastele riskidele tunnevad nad muret ka nende tehnoloogiate juurutamise pärast olemasolevatesse süsteemidesse, ärimudeli pärast, mille nende tehnoloogiate kasutamine tarnija-hankija suhtes kehtestab, ja nende asjakohase kasutamise tagamiseks nõutavate turva- ja kontrollimehhanismide pärast. Mõned ettevõtjad, iseäranis VKEd tunnevad muret ka selle pärast, et ühendamisele ja tsentraliseerimisele suunatud areng võib nad turult välja tõrjuda. Kui e-riigihangetele soovitakse kiiremini üle minna, siis on vaja võimaluse korral luua tugevamad stiimulid e-riigihangetele üleminekuks ning võimalik, et e-riigihangete kasutamine tuleb teataval asjaoludel (nt teatavad hanked) ka kohustuslikuks teha .
- (2) **Standardite puudumine e-riigihankemenetlustes:** lähitulevikus sattuvad tarnijad silmitsi e-riigihangete keskkonnaga, mis koosneb erinevatest e-riigihangete platvormidest ja korrast. Igal süsteemil võib olla erinevaid tehnilisi omadusi ja funktsioone, mis muudavad mitmes süsteemis osaleda püüdvate tarnijate ülesande keeruliseks. See võib suurendada riigihangetel osalevate tarnijate õppimiskulusid ja vähendada osalemist e-riigihangete süsteemides. Paljud problemaatilised küsimused on seotud pakkumuste esitamise ja läbivaatamise etapiga. Turg peab kindlaks tegema asjakohase funktsionaalsustasemega kasutusvalmis rakendused. Kohanduste ja standardimise soodustamiseks menetluse nendes olulistest osades on vaja ELi tasandil kooskõlastatavaid pingutusi. Samaaegselt kasutatavate ja koostalitlusvõimeliste süsteemide arenguks on vaja ühtseid võrdlusaluseid ja standardeid. Jõupingutused tuleks suunata dokumendivahetuse, autentimise, e-arvete, e-kataloogide ja tooteklassifikaatorite valdkondadele.
- (3) **Puudub võimalus** riigihangete otsustavate etappidega seotud **riiklike elektrooniliste lahenduste** ja töövahendite **vastastikuse tunnustamise hõlbustamiseks** (nt tarnijate autentimine elektrooniliste allkirjade abil, riiklikud lepingukõlblikkust tõendavad dokumendid). On vaja leida lahendused, mis aitavad vähendada laiemal Euroopa turul tegutseda soovivate hankijate ja tarnijate halduskoormust.

- (4) **Ranged tehnilised nõuded, eriti pakkujate autentimiseks:** autentimise ja identimisega seotud küsimustega tegelemiseks on ELis vastu võetud suur hulk nõudeid ja lahendusi. Mõned neist lahendustest on tehniliselt väga lihtsad, nt kasutajanime/parooli kombinatsioonide kasutamine; mõned on keerulisemad ja nõuavad kindlat tüüpi elektroonilist allkirja, sh kvalifitseeritud allkirja (milleks on vaja järelevalvealuste/akrediteeritud sertifitseerimisteenuse osutajate välja antud digitaalset sertifikaati). Otsus edendada tegevuskava raames kvalifitseeritud e-allkirju võis lati e-riigihangete rakenduste jaoks liiga kõrgele seada ning tõstis pakkumuste elektroonilise esitamise kulusid ja halduskoormust. Elektroonilise allkirja turvalisusastme valik peaks põhinema riigihangete käigus ebaõnnestunud tuvastamis-/allkirjalahenduste riskihinnangul. Teine probleem on elektrooniliste allkirjade piiriülese koostalitlusvõime puudumine. Tänu kvalifitseeritud allkirja sertifikaatide pakkujate riiklike usaldusnimekirjade loomisele¹¹, elektroonilise allkirja standardite peatsele ratsionaliseerimisele ja PEPPOLi katseprojektidele on lootust olukorra paranemisele. Samasugused kõrgtehnoloogilised ootused e-riigihankemenetluse teiste elementide suhtes lahendati pragmaatilisemate lahenduste abil, nt hankemenetluse algetappides aktsepteeritavate nõuetele vastavuse / lepingukõlblikkuse deklaratsioonide kasutamine keeruliste elektrooniliste dokumentide väljatöötamise asemel. E-riigihangete lahendused peavad olema proportsionaalsed, vastastikku tunnustatavad ja mõistliku tasu eest laialt kättesaadavad.
- (5) **E-riigihangetele üleminek eri kiirusel:** eri liikmesriigid või piirkonnad võtavad e-riigihangete pakutavaid võimalusi kasutusse erineva tempoga. Mõned liikmesriigid on teinud elektroonilise hankemenetluse kasutamise kohustuslikuks teatavate või kõigi hangete puhul. Nende hangete hankemenetlused tuleb korraldada olemasoleva e-riigihangete infrastruktuuri kaudu. Ühtse turu ülesanne on tagada, et partnerriikide tarnijad ei ole nendes süsteemides konkureerides põhjendamatult ebasoodsas olukorras ja et neil oleksid eri süsteemides korraldatud menetlustel osalemiseks vajalikud vahendid.

Küsimused

1. *Kas eespool nimetatud probleemid on kõige olulisemad takistused e-riigihangete kasutuselevõtmise ja internetipõhistes riigihankemenetlustes piiriülese osalemise teel? Palun reastage nimetatud probleemid (kahanevas) tähtsuse järjekorras.*
2. *Kas on veel esmatahtsaid probleeme, mis on siin jäänud määratlemata? Täpsustage.*

7. TEGEVUSPRIORITEEDID ELI TASANDIL

Komisjon usub, et e-riigihangete laiemale kasutuselevõtule tee sillutamiseks ja piiriülese e-riigihankemenetlustest osavõtu toetamiseks tuleks kaaluda järgmisi võimalusi.

---

¹¹ Komisjoni otsus 2009/767/EÜ, mida on muudetud komisjoni otsusega 2010/245/EL.

7.1. „Piitsa ja prääniku meetodi” kasutamine e-riigihangete kasutuselevõtu kiirendamiseks

Nüüd, kus tehnoloogia on olemas, tuleb hankijaid ja tarnijaid seda kasutama veenda. Protsessi käivitamiseks ja selle tagamiseks, et saavutataks kriitiline mass, võib olla vaja poliitilist sekkumist.

Seda silmas pidades on mitmed liikmesriigid seadnud sisse kohustuse korraldada hankemenetlusi elektrooniliselt, tehes seda üldiselt (Portugal) või kindlaks määratud hangete korral (Prantsusmaa). Allapoole ELi direktiivides sätestatud riigihangete piirmäära jäävate riigihankemenetluste korral jääb liikmesriikidele menetluse korraldamise osas suur valikuvabadus.

Riigihangete piirmäära ületavate riigihankemenetlustega seoses ei ole kehtivates ELi riigihankedirektiivides selgelt käsitletud juhtumit, kus liikmesriik soovib muuta e-riigihangete kui asjakohase sidevahendi kasutamise kohustuslikuks. Selle punkti täpsustamine annaks riigiasutustele suurema kindlustunde e-riigihangete kasutamise kohustuslikuks tegemisel.

Ka hankijaid võib olla võimalik ärgitada seadusandluse abil e-riigihangetele üle minema. Kehtivate ELi direktiividega nähakse juba ette avaldamistähtaegade lühendamine (seitsme päeva võrra) elektrooniliste hanketeade korral ja pakkumuste esitamise tähtaegade lühendamine (viie päeva võrra), kui piiramatult ja täielikult otsene juurdepääs asjakohastele dokumentidele on võimalik elektrooniliste vahendite abil. Täiendavad tähtaegade lühendamised võivad takistada ettevõtjate võimet valmistada ette usaldusväärseid pakkumusi. Võimalik on ka muude stiimulite ja reguleerivate soodustingimuste kasutuselevõtmine, et julgustada hankijaid e-riigihangetele üle minema.

Näiteks võib olla võimalik kanda vastutus teatavatele õigusnormidele ja menetlusnõuetele vastavuse tagamise eest üle hankijalt e-riigihangete süsteemile, mis korraldab kogu riigihankemenetlust või osa sellest. Kui direktiivi läbipaistvus- ja menetlusnõuded ning üksikmenetluste objektiivsuse ja jälgitavuse tagab e-riigihangete platvorm, võidakse riigihanket käsitlevate õigusaktide nõuetele vastavuse tagamise kohustus üksikhankijalt e-riigihangete süsteemile üle kanda. Selline lähenemisviis pakuks kindlustunnet üksikhankijatele, kes kasutavad neid spetsiaalseid vahendeid üksikhankemenetluste korraldamiseks. Vastutuse üleminek hankijalt e-riigihangete süsteemile võiks teha elektroonilised vahendid atraktiivsemaks ja seega suurendada nende kasutuselevõttu. Sel juhul oleks vaja tunnustatud e-riigihangete süsteemide üldnõuete või -põhimõtete määratlemist, tagamaks, et süsteemid pakuvad vajalikke garantiisid.

Küsimused

- 3. Kas on veel võimalusi regulatiivsete stiimulite lisamiseks ELI õigusaktidesse, et edendada e-riigihangete kasutamist? Palun kirjeldage stiimuleid, mis võiksid olla tõhusad.*
- 4. Kas ELi õigusaktides tuleks kergendada hankijate kohustusi ja vastutust, kui riigihanket korraldatakse e-riigihangete süsteemide kaudu? Kas see muudaks e-riigihangete süsteemide kasutamise atraktiivsemaks?*
- 5. Kas ELi õigusaktidega peaks olema lubatud elektroonilise menetluse kohustuslikuks muutmine ELi direktiividega hõlmatud teatavate riigihangete puhul? Millised oleksid*

selliste sätete eelised/puudused? Milliste ELi direktiividega hõlmatud riigihankeliikide puhul võiks e-riigihangete kohustuslik kasutamine olla edukas?

6. *Või tuleks riigihankeid käsitlevates ELi õigusaktides täpsustada võimalust, kuidas üksikud liikmesriigid saavad teatavatel tingimustel nõuda e-riigihangete kasutamist? Millistel tingimustel oleks see kasulik või õigustatud?*

7.2. Piiriülese e-riigihangetest osavõtu hõlbustamine

Üksikud liikmesriigid ja piirkonnad edendavad e-riigihangete kasutamist erineva tempoga. Tuleb olla hoolikas selle tagamisel, et ei tekitataks põhjendamatu või ebalproportsionaalseid tõkkeid piiriülesele riigihangetes osalemisele. Eesmärk julgustada asutusi investeerima e-riigihangete võimalustesse tuleks viia tasakaalu vajadusega vältida riigihanketurgude killustumist ettevõtjate rühmadeks, kes on ühendatud süsteemidega, millel on neile kordumatud funktsionaalsed omadused. E-riigihangete süsteemid peavad olema nii laialdaselt kättesaadavad kui võimalik. See tähendab, et tehnilised, õiguslikud ja halduslikud tingimused menetlustes osalemiseks peaksid olema mittediskrimineerivad, proportsionaalsed ja ei tohiks tekitada põhjendamatu või meelevaldseid takistusi teistest liikmesriikidest pärit ettevõtjate osalemisele/registreerumisele.

Selle saavutamiseks peaks ELi tasandil tähelepanu, eriti õiguskeskkonna täpsustamiseks võetavate meetmete puhul, pööratama eelkõige ELi riigihangete piirmäära ületavatele hankemenetlustele või hankemenetlustele, mis on korraldatud e-riigihangete süsteemi kaudu, kui hanke koguväärtus ületab teatavat piirmäära. ELi tasandil toimuv meetmete liigitamine tähtsuse järgi võimaldaks riiklikel ja piirkondlikel asutustel suurendada oma e-riigihangete mahtu loomulikult viisil ja koondada ELi tasandil tähelepanu neile segmentidele või süsteemidele, kus internetipõhiste piiriüleste riigihangete potentsiaal on kõige suurem.

Selles valdkonnas võiks ELi tasandi meetmetega teha järgmist:

- a) **Täpsustada juurdepääsutingimused, millele e-riigihangete süsteemid ja menetlused peavad vastama.** 2004. aasta tegevuskavas juba esitatud talitlusnõuete alusel tuleks luua ühine arusaam nõuetest, mis on vajalikud selleks, et tagada laialdane piiriülene juurdepääs e-riigihangetele. See ei tähenda ühtse e-riigihangete süsteemi loomist nüüd ega ka tulevikus. See tähendab, et määratletakse kokkulepitud minimaalne näitajate kogum, mis peaks olema igas e-riigihangete süsteemis, et tagada sellele laialdane juurdepääs. See hõlmaks tegevusjuhendite olemasolu, et täiendada direktiivi 2004/18/EÜ artiklis 42 sätestatud põhimõtteid. Sellise tegevusjuhendi võib esitada soovitusel, tõlgendava teatise või muu õigusloomevälise meetme vormis. Samuti võib selle esitada direktiivi muudatusena (piirmäära ületavate riigihangete korral) või e-riigihangete süsteemidele suunatud eraldiseisvate õigusmeetmete vormis.
- b) **Hõlbustada elektrooniliste tunnuste, tõendavate dokumentide ja muude ettevõtjatele internetipõhistes riigihankemenetlustes osalemiseks seatavate tingimuste vastastikust tunnustamist.** Enamik siiani esiletoodud muredest on seotud autentimise probleemidega, nt elektrooniliste allkirjade kasutamine ja elektroonilise identimise tunnustamine. Need probleemid ei ole iseloomulikud ainult e-riigihangetele, vaid kerkivad esile igas olukorras, kus nõutakse autentimist/allkirju. Komisjon on võtnud vastu meetmed, mis võimaldavad ametiasutustel tuvastada partnerriigi allkirjade päritolu/sertifitseerituse. PEPPOLi projektis töötatakse välja

lahendusi, millega püütakse pakkuda internetipõhiseid vahendeid, mis võimaldavad teisest liikmesriigist pärit elektroonilise allkirja automaatset tunnustamist ja mida saab kasutada riigihankemenetlustes.

Teised probleemid on tingitud hankijatele esitatavast nõudest hinnata pakkujate lepingukõlblikkust tõendavaid dokumente. Need dokumendid väljastatakse riiklikul/piirkondlikul tasandil kooskõlas asjakohaste kokkulepetega ning asjakohases formaadis ja keeles. E-riigihangetelt loodeti, et nende abil on võimalik leida teid menetluse kõnealuse osa tõhususe suurendamiseks, ning eriti, et nende abil on võimalik vähendada halduskoormust, mida selliste tõendite korduv esitamine põhjustab ettevõtjale. Paljud praeguseks välja töötatud lahendused aitavad kõnealuseid eesmärgi mingil määral täita, kuid need ei rajane keerukatel kõrgtehnoloogilistel lahendustel. Näiteks mõnes riigis esitab ettevõtja kinnituse (mis on tihti lihtne elektrooniline dokument, millel võib olla elektrooniline allkiri või mitte), et ta ei ole vastuolus ühegi sätestatud kriteeriumiga. Ainult edukatel pakkujatel palutakse kas elektrooniliselt või paberil esitada tegelikud dokumendid.

Komisjon arendas välja e-CERTISE vahendi, et aidata hankijatel teisest liikmesriigist pärit kehtivaid dokumente tunnustada. Ta jätkab selle vahendi edasiarendamist, et töötada välja praktilised lahendused, mis aitavad hankijatel tunnustada partnerriigi tunnustusi/sertifikaate.

- c) **Lihtsustada ettevõtjatele esitatavaid juurdepääsu-/osalemisnõudeid.** Komisjoni hinnangus e-riigihangete tegevuskava kohta väljendatakse muret selle üle, et kvalifitseeritud elektrooniliste allkirjade eelistamine võib endast kujutada tarbetut tõket e-riigihangetele juurdepääsul, seda eelkõige nende partnerriikide tarnijatele, kus praegu puuduvad töövahendid erinevate elektrooniliste allkirjade tunnustamiseks. Seda hinnangut arvesse võttes oleks riigihankeid käsitlevates ELi õigusaktides mõttekas uuesti läbi vaadata küsimus, kas kvalifitseeritud elektroonilist allkirja on vaja eelistada, Euroopa digitaalarengu tegevuskavas nähakse ette e-allkirju käsitlevate õigusaktide läbivaatamine ning e-identimisega seotud töö kiirendamine.

Küsimused

7. *Kas on vaja ELi sekkumist, et vältida põhjendamatu või ebaproportsionaalsete tõkete tekkimist piiriülesel osalemisel internetipõhistes riigihankemenetlustes või -süsteemides? Kui ELi sekkumine on vajalik, siis kuidas tuleks seda teha: õigusakti vormis või mõnel muul viisil?*
8. *Kas arvate, et jõupingutused ELi õigus- ja poliitikakeskkonna arendamiseks tuleks koondada:*
- süsteemidele, mis toetavad hankemenetlust, mis ületavad ELi direktiivides sätestatud piirmäära (sh kombineeritud süsteemid piirmäära ületavate ja allapoole piirmäära jäävate menetluste jaoks);*
  - laiematele süsteemidele, kus kasutatakse teatavat riigihangete alammäära (rahaline väärtus või protsentuaalne osa kogu riigi riigihangetest).*

9. *Kas e-riigihankeid käsitlevaid ELi õigusakte on vaja muuta või ajakohastada? Kui see on vajalik, siis milliseid sätteid ja mis põhjusel? (Palume viidata I lisale, kus on esitatud e-riigihankeid käsitlevate sätete nimekiri.)*
10. *Millised autentimis- ja identimislahendused (sh e-allkirjad) on e-riigihangetel esinevate riskidega proportsionaalsed?*
11. *Millised on peamised tehnilised, halduslikud ja praktilised takistused, millega ettevõtjad on kokku puutunud, kui nad on püüdnud registreeruda partnerriigi e-riigihankemenetlustele või e-riigihankesüsteemides või neis osaleda (autentimine, lepingukõlblikkuse tõendamine, maksevõimelisus jne: palun täpsustada)? Kas need tõkked kujutavad endast ületamatuid takistusi või saab neid mõistlike kulude abil lahendada?*

7.3. Aluse rajamine koostalitlusvõimelisele e-riigihangete infrastruktuurile

Tulevase töö raskuspunkt peaks jälle olema taaskasutatavatel vahenditel ja kui see on asjakohane, tuleks investeerida infrastruktuurilahenduste ja -standardite arendamisse.

2004. aasta tegevuskava suureks saavutuseks oli TEDi loomine ja riigihangete piirmäära ületavate riigihankemenetluste korral elektrooniliste standardvormide kasutuselevõtmine; mõlemad moodustasid ühtse üleeuroopalise võrdlusaluse kõigi selliste riigihangete piirmäära ületavate riigihankemenetluste jaoks, milles kasutatakse ühtses formaadis esitatud teavet. EL suudab Euroopa kasvaval e-riigihangete maastikul ühildatavuse ja koostalitlusvõime hõlbustamiseks teha siiski enamat.

- a) **Ärgitada põhiprotsesside ja -süsteemide standardimist.** Sellist koostööprotsessi nagu e-riigihanked, kus sõltumatutele osalistele kuuluvate sõltumatute süsteemide abil tehakse koostööd, vahetades äriteavet, saab toetada ainult siis, kui süsteemid põhinevad sarnasel arusaamal äritegevusest ja teabest, mida tuleb vahetada. Standarditud lähenemisviisid ja formaadid kõige sagedasemate e-riigihankemenetluste jaoks aitaksid oluliselt parandada andmete kasutamist ja edastatavust Ettevõtjad saaksid väikeste jõupingutustega ja kuludega võtta osa piiramatust hulgast erinevates süsteemides toimuvatest riigihankemenetlustest, kohandades esitatavaid dokumente konkreetse pakkumusega, ilma et neid oleks iga kord vaja oluliselt ümber teha. Olulisi edusamme on tehtud mõnes lepingu sõlmimisele järgnevas etapis (nt e-kataloogid, e-tellimused ja e-arved), kuigi Euroopa standardite vastuvõtmiseni ei ole veel jõutud. Selle valdkonna jõupingutusi tuleks suurendada ja standardimist tuleks laiendada ka muudele e-riigihangete olulistele etappidele. .
- b) **Lepingu sõlmimisele eelnev etapp:** Märkimisväärselt suurt edu on saavutatud riigihankevõimalusi tutvustava teabe elektroonilisel avaldamisel ja levitamisel. Palju vähem edusamme võib märgata ühtsete lähenemisviiside, standardite või pakkumuste elektrooniliseks esitamiseks ja läbivaatamiseks kasutatavate mallide väljaarendamisel. See on koht, kus e-riigihangetest on tõeliselt kasu (ja kus esinevad ka kõige suuremad probleemid). On küll loodud lahendused üksikute e-riigihankeplatvormide jaoks, kuid tähelepanu ei ole pööratud pakkumuste elektroonilise esitamise meetodite ja kontseptsioonide ühtlustamisele.

- c) **Pakkuda ühiseid aluseid e-riigihangete süsteemidele:** komisjon on välja arendamas mitmeid olemasoleval e-PRIOR lahendusel põhinevaid rakendusi, mis hõlmavad kõiki riigihankemenetluse olulisi etappe. Need olid algselt sisekasutuseks ette nähtud süsteemid, mis oleksid võimaldanud komisjonil välja töötada tõhusad e-riigihangete võimalused, kuid praegu on nad vabalt kättesaadavad avatud lähtekoodiga komponendid, mida võib soovi korral lisada igasse e-riigihangete süsteemi.
- d) **Anda ettevõtjatele vahendid tehnilise koostalitlusvõimega seotud probleemide lahendamiseks:** IKT on võimeline pakkuma järjest rohkem lahendusi erinevatel tehnospetsifikaatidel põhinevate süsteemide ja rakenduste teabevahetuse toetamiseks. PEPPOLi katseprojekti raames töötatakse välja standardtarkvaralahendusi, et lahendada kõige olulisemad tehnilise ühildamatuse probleemid, mis võivad ettevõtjaid tagasi hoida partnerriigi e-riigihankemenetlusel osalemast. PEPPOLi lahendusi katsetatakse lähemate kuude jooksul tõsielulistest olukordades. Komisjon edendab ja toetab edukate PEPPOLi lahenduste turuleviimist.

Küsimused

12. *Missuguseid ELi tasandi standardeid on e-riigihangete toetamiseks kõige rohkem vaja?*
13. *Kas komisjon peaks soodustama/suurendama selliste avatud lähtekoodiga lahenduste pakkumist, mida saab üksikjuhtumi alusel lisada olemasolevatesse või väljatöötamisel olevatesse e-riigihangete süsteemidesse?*
14. *Kas komisjon peaks jätkama oma e-riigihankelahenduste (nt avatud lähtekoodiga e-PRIORile tuginevad lahendused) kättesaadavaks tegemist laiemale avalikkusele?*

7.4. Riigihangete muutmine paremini juurdepääsetavaks (VKEdele), jätkusuutlikumaks ja innovaatilisemaks

E-riigihanked võivad oma olemuselt paremini kokku sobida ELi 2020. aasta strateegia eesmärkide saavutamist toetavate hankevahenditega või nende kasutamist hõlbustada.

E-riigihangete võimalused juurdepääsu parandamiseks tuleb täielikult ära kasutada. See kehtib mitte ainult piiriülese osavõtu, vaid ka kõigi, nii väikeste kui ka suurte huvitatud ja lepingukõlblike tarnijate kohta. Mõned riigid on järginud tegevuskava soovitusi ja võtnud kasutusele strateegiad, mille abil julgustada VKEsid e-riigihankeid kasutama. Need strateegiad paistavad olevat olnud edukad, kuna suur osa VKEdest registreerub platvormidele ja esitab pakkumusi. Teistest riikidest kostub kahtlusi, et e-riigihangete kasutamine hangete tsentraliseerimiseks või ühendamiseks raamlepingute abil põhjustab VKEde väljajätmist. Tulevaste arenduste ja täiustuste puhul tuleks tagada, et kõik e-riigihangete süsteemid on VKE-sõbralikud¹².

E-riigihanked võivad aidata kaasa ka keskkonnaressursside tarbimise vähendamisele. E-riigihangete jälgitavus ja läbipaistvus lihtsustab selliste poliitiliste strateegiate kujundamist,

¹² Komisjon kavatab tarnijaportaali väljaarendamise abil teha avatud e-PRIORi VKEdele paremini juurdepääsetavaks.

rakendamist ja jälgimist, mille abil suunatakse kulutused innovaatiliste, jätkusuutlike ja kaasavate poliitiliste eesmärkide saavutamisele.

Küsimus

15. *Komisjon on juba astunud samme selliste strateegiate loomise julgustamiseks, mis parandavad VKEde juurdepääsu e-riigihangete turule. Missuguseid täiendavaid meetmeid tuleks võtta, et parandada kõigi huvitatud osaliste, eelkõige VKEde juurdepääsu e-riigihangete süsteemidele?*

7.5. Võrdlev hindamine ja järelevalve – parimatest kogemustest õppimine

Kui me liigume edasi, on eluliselt tähtis, et me leiaksime mehhanismi, mis võimaldab kõigil osalistel senistest kogemustest otsesemalt kasu saada ja tõstab aktiivselt esile e-riigihangete suuremaid võimalusi.. See on eriti tähtis, pidades silmas praegust finantskeskkonda, kus ressursid on piiratud ja IT-projektide kavandite (mille puhul varem tihti esines läbikukkumisi või ülekulutusi) üle võidakse otsustada tunduvalt skeptilisemalt kui varem.

Paremad järelevalvesüsteemid nii ELi kui ka riigi tasandil võimaldaksid edusamme üksikasjalikumalt jälgida ja, eeldusel et asjakohased näitajad on kehtestatud, hõlbustada õigeaegselt meetmete võtmist, et lahendada probleemid nende tekkimise käigus, mitte siis, kui nad on juba muutunud püsivaiks.

7.6. Rahvusvaheline areng ja koostöö

Osana 2004. aasta tegevusplaanist lõi komisjon kaasa mitmetes algatustes, mille eesmärk oli aidata kaasa e-riigihangete rahvusvahelise raamistiku arendamisele. Kuigi läbirääkimised alles käivad, sisaldab riigihankelepingu tekst sätteid e-riigihangete kohta ja komisjon on teinud koostööd ÜRO rahvusvahelise kaubandusõiguse komisjoniga (UNCITRAL), et viia sisse e-riigihankeid käsitlevad muudatused. Tänapäeva seisuga on edu küll vähene, kuid komisjon tegeleb e-riigihangete kasutuselevõtu edendamise ja Euroopa lahenduste tutvustamisega.

8. KOKKUVÕTE

E-riigihanked ei ole enam utoopia – neist on mitmetes piirkondades ja liikmesriikides saanud üha paremini toimiv reaalsus. Seal, kus neid kasutatakse, on nad toonud ka loodetud kasu. Need süsteemid on demonstreerinud võimet kiirendada riigihankeid ja praegust kriisi silmas pidades vähendada riiklikke kulutusi.

E-riigihanked jäävad siiski kaugele maha Manchesteri deklaratsioonis väljendatud ootustest. Komisjon hindab, et kui Portugal välja arvata, siis ei moodusta e-riigihangete toimingud isegi eesrindlikes liikmesriikides 50 % riigihangete kogukuludest, vaid jäävad kõige rohkem 5 % piiresse. E-riigihangetele ülemineku käiguhoidmiseks ja kiirendamiseks on vaja haarata initsiatiiv kõigil valitsustasanditel, sh ELi tasandil. Kui hankijatele pakutakse võimalust, siis nad pigem jäävad läbiproovitud (paberipõhiste) meetodite juurde selle asemel, et investeerida paljutõotavatesse uutesse võimalustesse ja neid kasutada .

Käesolevas rohelises raamatus on esitatud mõned uued ideed, et saada üle hankijate ja tarnijate inertsusest, mis takistab (praegu) üleminekut e-riigihangetele.

Rohelises raamatus pakutakse ka mitmeid võimalusi, mis tagaksid selle, et e-riigihangete kasutuselevõtmine ei põhjusta teisi, järgmise põlvkonna tehnilisi ja halduslikke tõkkeid piiriülesele riigihankemenetlustel osalemisele. Liikmesriigid, piirkonnad ja sektorid kasutavad e-riigihangete pakutavaid eeliseid ära erinevas tempos. Peame tagama, et selline „muutuv geomeetria” ei põhjusta põhjendamatuid või ebaproportsionaalseid tõkkeid piiriülestele riigihangetele. Selleks on vaja e-riigihangete korraldajate kohustuste täpsustamist, et hoiduda selliste tingimuste kehtestamisest, mis võiksid põhjendamatult või ebaproportsionaalselt takistada piiriülest osalemist. Kavandatakse ka mitmeid meetmeid hankijate ja ettevõtjate ettevalmistamiseks, et nad saaksid internetipõhistel riigihangetel tõhusalt koostööd teha.

Komisjon on tõstatanud rea küsimusi, mis on seotud tema hinnanguga e-riigihangete olukorrale Euroopas ja tema ettepanekutega selle kohta, kuidas oleks võimalik lahendada põhilisi probleeme, mis takistavad e-riigihangete kasutuselevõttu ja kasutamist ühtsel turul. Komisjon kutsub kõiki huvitatud isikuid üles neile küsimustele vastama. Vastuste laekumise tähtpäev on 31. jaanuar 2011 (e-post: markt-consult-eproc@ec.europa.eu).

Komisjoni talitused analüüsivad kõiki vastuseid ja avaldavad arvamuste sünteesi 2011. aastal.

I LISA: E-riigihankeid käsitlevad sätted, mis kehtestati 2004. aasta riigihankedirektiividega (2004/17/EÜ¹³ ja 2004/18/EÜ¹⁴)

Eesmärk	Viide	Kirjeldus
Elektroonilised sidevahendid	Direktiivi 2004/18/EÜ artikli 1 lõiked 12 ja 13 ning direktiivi 2004/17/EÜ artikli 1 lõiked 11 ja 12	Täpsustatakse, et kirjalik suhtlus hõlmab ka elektroonilisi vahendeid, s.t „elektrooniliste seadmete kasutamist kaablite, raadio, optiliste vahendite või muude elektromagnetiliste vahendite kaudu saadatud, edastatud ja vastu võetud andmete töötlemiseks (sealhulgas digitaalseks pakkimiseks) ja salvestamiseks”.
E-allkirjad	Direktiivi 2004/18/EÜ artikli 42 lõike 5 punkt b ning direktiivi 2004/17/EÜ artikli 48 lõike 5 punkt b	Liikmesriigid võivad nõuda, et elektrooniliste pakkumistega kaasneks direktiivi 1999/93/EÜ artikli 5 lõikele 1 vastav täiustatud elektrooniline allkiri (kvalifitseeritud sertifikaadil põhinev täiustatud elektrooniline allkiri).
Dünaamiline hankesüsteem	Direktiivi 2004/18/EÜ artikli 1 lõige 6 ning direktiivi 2004/17/EÜ artikli 1 lõige 5	Dünaamiline hankesüsteem on määratletud kui täielikult elektrooniline tavapäraste ostude sooritamise protsess, mille kasutamisaeg on piiratud ja mis on kogu oma kehtivusaja jooksul avatud kõigile ettevõtjatele, kes vastavad valikukriteeriumidele ja on esitanud tehnilisele kirjeldusele vastava esialgse pakkumise.
E-oksjonid	Direktiivi 2004/18/EÜ artikli 1 lõige 7 ning direktiivi 2004/17/EÜ artikli 1 lõige 6	Määratletud kui „uute hindade, madalamate hindadega pakkumiste ja/või pakkumise teatavate osadega seotud uute väärtuste esitamist võimaldavat elektroonilist seadet kasutav kordumenetlus”, mis toimub pärast pakkumiste hindamist ja võimaldab neid järjestada.
E-kataloogid	Direktiivi 2004/18/EÜ põhjendus 12 ning direktiivi 2004/17/EÜ põhjendus 20	Määratletud kui riigihankeid lihtsustav vahend, eriti raamlepingu alusel väljakuulutatud konkursil osalemise või dünaamilise hankesüsteemi kasutamise korral.

¹³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2004/17/EÜ, 31. märts 2004, millega kooskõlastatakse vee-, energeetika-, transpordi- ja postiteenuste sektoris tegutsevate ostjate hankemenetlused, vt <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32004L0017:EN:NOT>.

¹⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2004/18/EÜ, 31. märts 2004, ehitustööde riigihankelepingute, asjade riigihankelepingute ja teenuste riigihankelepingute sõlmimise korra kooskõlastamise kohta, vt <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32004L0018:EN:NOT>.

Eesmärk	Viide	Kirjeldus
E-teated	Direktiivi 2004/18/EÜ artikli 36 lõiked 2, 3 ja 6 ning direktiivi 2004/17/EÜ artikli 44 lõiked 2 ja 3	Teated tuleks edastada standardset teabedastusvormi kasutades, kuid mitte ilmtingimata elektrooniliselt; kiirendatud menetluse korral tuleb teated saata faksiga või elektrooniliselt. E-teated võimaldavad lühendatud avaldamisaega ja suurendavad teadete maksimaalset lubatud pikkust.
Hankija profiilid	Direktiivi 2004/18/EÜ VIII lisa punkti 2 alapunkt b ning direktiivi 2004/17/EÜ XX lisa punkti 2 alapunkt b	Määratletakse kui andmete kogumist hankija riigihangetega seotud tegevuse kohta, mis võib sisaldada eelteateid ja kasulikku üldteavet, nt kontaktaadressi.
Elektrooniline juurdepääs dokumentidele	Direktiivi 2004/18/EÜ artikli 38 lõige 6 (direktiivi 2004/17/EÜ vastav säte on artikli 45 lõige 6)	Kui hankija võimaldab lepingudokumentidele ja kõigile täiendavatele dokumentidele piiramatut ja täielikku elektroonilist juurdepääsu, võib pakkumiste laekumistähtaega lühendada viie päeva võrra. Teates peab olema toodud Interneti-aadress, kus see dokumentatsioon on kättesaadav.

II LISA: Tegevuskava meetmete staatus

I eesmärk: Tagada hästitoimiv elektrooniliste riigihangete siseturg	
<i>Rakendada õiguslikku raamistikku nõuetekohaselt ja õigeaegselt</i>	
Komisjon: anda välja tõlgendav dokument elektrooniliste riigihangete uute eeskirjade kohta	Lõpule viidud
Komisjon: teha kättesaadavaks internetipõhised koolitusmaterjalid, mis võimaldab hankijatel ja ettevõtjatel tutvuda e-riigihangete uute sätete ja vahenditega	Lõpule viidud
Komisjon: pakkuda asjakohast abi liikmesriikidele uute sätete ülevõtmisel	Lõpule viidud
<i>Kujundada asjakohaste peamiste vahendite abil lõplikult välja õiguslik raamistik</i>	
Komisjon: võtta vastu uued hanketeadete standardvormid, võttes arvesse uusi menetlusi ja elektrooniliste sidevahendite kasutamist	Lõpule viidud
Komisjon: esitada ettepanekud ühtse riigihangete klassifikaatori läbivaatamiseks	Lõpule viidud
Komisjon: esitada kava täielikult elektroonilise süsteemi kohta hanketeadete kogumiseks ja avaldamiseks riigihangete andmebaasis TED (<i>Tenders Electronic Daily</i>)	Lõpule viidud
Liikmesriigid: rakendada riigi tasandil täielikult elektroonilisi süsteeme, sh asjakohased vahendid automatiseeritud kogumiseks ja avaldamiseks TEDis	Käimasolev
<i>Kõrvaldada tõkked elektroonilise riigihangete korraldamise teelt või selliseid tõkkeid vältida</i>	
Liikmesriigid ja komisjon: testida ja valideerida IDA (<i>Interchange of Data between Administrations</i> – haldusasutustevaheline elektrooniline andmevahetus) e-riigihangete jaoks ettenähtud üldiste talitlusnõuete tulemused	Lõpule viidud
Liikmesriigid: kontrollida, kas kõik toimivad e-riigihangete süsteemid on kohandatud direktiivide nõuetele	Käimasolev
Liikmesriigid: kehtestada riiklikud akrediteerimissüsteemid, et kontrollida e-pakkumissüsteemide vastavust õigusliku raamistiku nõuetele	Käimasolev
Liikmesriigid ja komisjon: otsustada teostatavusuuringu abil, kas kehtestada nõuetele vastavuse Euroopa süsteem	Lõpule viidud
Komisjon: teeb ettepaneku IDABC programmi (<i>Interoperable Delivery of European eGovernment Services to public Administrations, Businesses and Citizens</i> – üleeuroopaliste e-valitsuse teenuste koostalitlusvõimeline osutamine riiklikele haldusasutustele, ettevõtetele ja kodanikele) kohaseks meetmeks, et aidata liikmesriikidel kooskõlastada täiustatud elektroonilise allkirja kasutamise rakendamist koostalitlusvõime probleemide lahendamiseks aastatel 2005–2009	Lõpule viidud
Liikmesriigid: kasutada koostalitlusvõimelisi kvalifitseeritud e-allkirju, kui seda siseriiklike õigusaktidega nõutakse	Käimasolev
<i>Pidevalt jälgida ja lahendada koostalitlusvõimega seotud probleeme</i>	
CEN/ISSS (<i>Centre Europeen de Normalisation/Workshop on Information Society Standardisation Systems</i> – Euroopa Standardikomitee / infoühiskonna	Lõpule viidud

standardimissüsteemide seminar): teostada analüüs tulemuslikeks e-riigihangeteks vajaliku koostalitlusvõime kohta	
Komisjon: teeb ettepaneku jätkata tegevust riigihangete valdkonnas IDABC programmi raames, et vahetada teavet koostalitlusvõimega seotud küsimuste kohta ja arutleda nende üle ning jälgida liikmesriikide arengut	Lõpule viidud (töö on teinud IDABC/ISA)
Komisjon ja liikmesriigid: edendada Euroopa tasandil standardimistegevust ja luua sidemeid rahvusvaheliste standardiorganisatsioonidega	Käimasolev
II eesmärk: Saavutada riigihangete suurem tõhusus, parandada juhtimist ja konkurentsivõimet	
<i>Suurendada riigihangete tõhusust ja parandada juhtimist</i>	
Liikmesriigid: valmistada ette riiklikud kavad e-riigihangete kasutuselevõtmiseks, määrates kindlaks mõõdetavad tulemuseesmärgid, võttes arvesse konkreetseid riigi vajadusi	Osaliselt lõpule viidud
Liikmesriigid: julgustada üksikhankijaid samasuguseid kavasid ette valmistama ning kooskõlastada ja jälgida nende rakendamist	Osaliselt lõpule viidud
Komisjon: jätkata CEN/ISSSS poolt e-arvete valdkonnas tehtava töö jälgimist ja teha ettepanek aastatel 2003–2004 e-arvete ja e-tellimuste suhtes võetud XML meetmete jätkamiseks IDABC programmi kohaselt	Käimasolev
Liikmesriigid: luua tõhusad elektroonilised süsteemid riigihangete statistika kogumiseks ja töötlemiseks	Osaliselt lõpule viidud
<i>Kogu ELi riigihanketurgude konkurentsivõime suurendamine</i>	
Komisjon: kaaluda võimalust pakkuda riigihangete äriteabe ja sertifikaatide elektroonilise edastamise teenust IDABC programmi raames	Lõpule viidud
Liikmesriigid ja komisjon: lepivad kokku e-riigihangetes kasutatavate sageli nõutavate elektrooniliste sertifikaatide ühtse kogumi osas	Käimasolev
Komisjon: teeb ettepaneku algatada uuring e-kataloogide kohta (dünaamilises hankesüsteemis ja elektroonilistes raamlepingutes), kasutades CEN/ISSS poolt IDABC programmi raames tehtavat tööd	Lõpule viidud
Riigihangete võrgustik: korraldada e-riigihankesüsteemide läbipaistvuse, auditeerimise ja jälgitavuse võrdlev hindamine	Hilisem
Riigihangete võrgustik: korraldada seminare hankedokumentide standardimisega seotud teabe vahetamise edendamiseks	Hilisem
Liikmesriigid: algatada ja toetada konkreetseid teadlikkuse suurendamise kampaaniaid VKEd e koolitust riigi ja piirkonna tasandil	Käimasolev
III eesmärk: Töö elektrooniliste riigihangete rahvusvahelise raamistiku loomiseks	
Komisjon: jätkata läbirääkimisi riigihankelepingu läbivaatamise üle	Käimasolev
Komisjon: haarata initsiatiiv riigihankelepingu valdkonnas, et jõuda riigihanke asjade ja teenuste klassifitseerimisel ühtse nomenklatuuri kasutamiseni	Käimasolev
Komisjon: tutvustada rahvusvaheliste standardiorganisatsioonide ja -foorumite	Käimasolev

tegevust ja teha nendega koostööd, et vältida koostalitlusvõime probleemide tekkimist rahvusvahelisel tasandil	
Komisjon: teha koostööd rahvusvaheliste arengupankade võrgustikuga, selleks et kooskõlastada kolmandatele riikidele antavat tehnilist abi ning toetada nende riigihankeüsteemide ümberkorraldamist ja arvutistamist	Käimasolev
Komisjon: kaaluda kõiki vajalikke kohandusi ja e-riigihangete teostatavust seoses ELi välisabi rahastamisvahenditega	Käimasolev